

2019 TİPİ YENİ KORONAVİRÜSE KARŞI (2019-nCoV) RİSK İLETİŞİMİ VE TOPLUM KATILIMI (RCCE) HAZIRLIĞI VE MÜDAHALESİ

Geçici Kılavuz v2

26 Ocak 2020

[WHO/2019-nCoV/RCCE/v2020.2](#)

Dünya Sağlık
Örgütü

Bu belge WHO (Dünya Sağlık Örgütü, DSÖ) tarafından yakın zamanda Çin'in Hubei eyaletinin Wuhan kentinde tanımlanan 2019 tipi yeni koronavirüse (2019-nCoV) karşı risk iletişimi ve toplum katılımı (RCCE) hazırlığı ve ilk müdahalesi için geliştirilmiş kontrol listelerini içermektedir. Bu belgenin hedefi ülkelere, nCoV'a ilk müdahaleleri sırasında toplumun sağlığını koruyacak etkili RCCE stratejileri yürütmeleri için uygulanabilir rehberlik sağlamaktır. Bu belge, nCoV vakalarına hazırlanan ve halihazırda tanısı konulmuş 2019-nCoV enfeksiyonu vakaları olan ülkeler için önerilen RCCE hedefleri ve eylemleri içerir.

WHO bu tavsiyeleri yeni bilgilere ulaşıldıkça güncelleyecektir. Bu geçici kılavuz WHO'nun RCCE rehberlik ve eğitim materyallerinden uyarlanmıştır.

RCCE'yi ulusal halk sağlığı acil durum müdahalesine dahil etmek neden önemli?

21. yüzyılın halk sağlığı olayları – şiddetli akut solunum yolu sendromu (SARS), Orta Doğu solunum yolu sendromu (MERS), influenza A (H1N1) ve Ebola salgınları dahil – sürecinde alınan en büyük derslerden biri, sağlıkla ilgili acil durumlara müdahalede başarının sağlanmasında RCCE'nin tamamlayıcı bir unsur olmasıdır. Halk sağlığı ile ilgili her acil durum, iletişimde yeni zorluklarla yüzleşir ve önceden çıkarılmış derslerden faydalanır. nCoV salgını, halk sağlığı sistemlerine ve bunların toplumlarla etkin haberleşme becerilerine meydan okumuştur ve meydan okumaya devam edecektir. Belirsizlik ve riskleri konuşmak ve toplumsal endişeleri irdelemek gibi sorunlar; güven ve itibar kaybı, ekonomik etkiler ve – en kötü ihtimalle – can kaybı gibi birçok sonuca yol açabilir. Her zaman çıkarılacak yeni dersler varken, etkili olacağını bildiğimiz uygulamalar da var. Bu, aşağıdaki sebepler dolayısıyla, RCCE'yi sağlıkla ilgili acil durumlara hazırlık ve müdahale faaliyetlerinin tamamlayıcı bir parçası haline getirmeleri konusunda liderlere bir çağrıdır.

Herhangi bir olaya yönelik halk sağlığı müdahalesinde en önemli ve etkili eylemlerden biri; olumsuz sonuçları en aza indirmeyi ve hayat kurtarmayı hedefleyerek, neyin bilindiği ve bilinmediği ile daha fazla bilgi edinmek için neler yapıldığı hakkındaki **iletişimi erken sağlamaktır.**

RCCE bilgi kirliliğini (infodemik: bir sorun hakkında çözüm bulunmasını zorlaştıracak kadar aşırı miktarda bilgi bulunması) önler, müdahalede güveni sağlar ve sağlık tavsiyelerinin uygulanma olasılığını yükseltir. Müdahaleyi baltalayan ve hastalığın daha çok yayılmasına sebep olabilecek söylentileri ve yanlış anlaşılımları kontrol eder ve en aza indirir.

Halk ve risk altındaki nüfusla düzenli ve erken iletişim ve ilişkide olma, kafa karışıklığını gidermek ve yanlış anlaşılımlardan kaçınmak konusunda yardımcı olabilir.

İnsanlar, kendilerinin ve sevdiklerinin sağlıklarını tehdit eden riskleri anlama ve bu konuda **bilgilenme hakkına sahiptir.**

Etkilenen toplumdaki risk algısı, genellikle uzmanların ve otoritelerinkiyle değişiklik gösterir. Etkili RCCE halkın bildiklerini, hissettiklerini ve hastalık salgınlarına cevaben yaptıklarını, aynı zamanda salgını kontrol altına almak için ne bilmeleri ve yapmaları gerektiğini belirleyerek bu açığı kapamaya yardımcı olur.

Etkili RCCE; toplulukları müdahaleye katmak için toplum katılımı stratejilerini kullanır, salgının daha çok şiddetlenmesini engellemek için makul ve yararlı müdahale eylemleri geliştirir ve bireyler ile grupların koruyucu önlemler almasını sağlar.

RCCE sürveyans, vaka raporlaması, temas izleme, hasta bakımı, sağlık hizmeti sunma ve müdahalenin lojistik ve işlevsel ihtiyaçları için yerel destek sağlama konularında **elzemdir.**

Etkili RCCE sosyal karmaşayı en aza indirir. Bu sebeple, sağlığı korumanın yanında, meslekleri, turizmi ve ekonomiyi de korur.

Olası Bir Yurtdışı Kaynaklı (İmporite) 2019-nCoV Vakasına Hazırlanan (Henüz Vaka Görülmemiş) Ülkeler İçin RCCE Hazırlık Kontrol Listesi

Hedefler

- q Hazırlık tedbirleri ve ülkeniz için halk sağlığı önerileri hakkında konuşun.
- q Ülkenizdeki ilk vaka ve vaka hakkında bilinmeyenler ile bilinenlerin belirsizliğini konuşmak için hazırlanın.
- q Genel ve yerel haberleşme ağı kapasitenizi değerlendirin. (kişiler ve kaynaklar dahil olmak üzere)
- q Asıl rolü kimlerin oynayacağını belirleyin ve onlarla ortaklık kurun.
- q RCCE planının aktivasyonu ve uygulanmasını planlayın.
- q Acil durum RCCE ve olası sevk personelini belirleyin, planlar ve prosedürler konusunda eğitin..

Eylem adımları

Risk iletişim sistemleri

- q Hükümetin yüksek kademelerinin hazırlık ve müdahale faaliyetlerine RCCE'yi dahil etmelerini ve halk sağlığını korumak adına hızlı, şeffaf ve ulaşılabilir şekilde halkı bilgilendirmeye hazır olmasını sağlayın.
- q Mevcut RCCE planlarını yeniden gözden geçirin ve bir nCoV salgını için düzenlemelerin gerekli olup olmadığına karar verin.
- q Bilginin uygun zamanlarda ilanının sağlanması adına yayımlar ve mesajlarda erişim yetkisi prosedürlerini kararlaştırın, yetki zincirlerini kısa tutun.
- q Haberleşme için bütçe ayırın (genişletin).
- q Bir RCCE ekibi kurun ve üyelerin rol ve sorumluluklarını tanımlayın.

İç koordinasyon ve ortakların koordinasyonu

- q Diğer devlet daireleri, kuruluşlar, topluluk planlayıcıları ve sağlık çalışanları arasından ortaklar saptayın ve ortakların iletişim bilgilerini belirleyin (örneğin bir nCoV salgını durumunda Tarım ve Orman Bakanlığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı, yanı sıra hastaneler düşünülebilir); eğer salgın gerçekleşirse bu ortaklar haberdar edilmeli ve multisektörel bir RCCE müdahale ekibi olarak beraberce çalışmalı.
- q Bağlantılı devlet daireleri, kuruluşlar, topluluk planlayıcıları ve sağlık çalışanları arasından ortaklar saptayın ve ortakların iletişim bilgilerini belirleyin (örneğin bir nCoV salgını durumunda Tarım ve Orman Bakanlığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı, yanı sıra hastaneler düşünülebilir); eğer salgın gerçekleşirse bu ortaklar haberdar edilmeli ve multisektörel bir RCCE müdahale ekibi olarak beraberce çalışmalı.
- q Standart işletim prosedürlerini kullanarak haberleşmedeki rol ve sorumlulukları planlayın ve kararlaştırın. (Ör. Hangi devlet dairesi ilk olarak hangi konu hakkında konuşacak, hangi kuruluş veya ortak hangi konulara değinmeli ve hangi kitlelere hitap etmeli, mesajlar nasıl sıraya konulmalı hususlarında karara varma).

Kamu iletişimi

- q Her kesimden konuşmacının bulunduğu isim listesini gözden geçirin, uzmanlık alanlarını nCoV salgını bağlamında listeleyin ve gerekirse konuşmacıları eğitin.
- q İlk vakayı, yapılan uygulamayı, halk sağlığına dair önerileri ve takip eden haberleri duyurmak için mesaj taslakları hazırlayın ve test edin.
- q Anahtar medyayı belirleyin; bir gazeteci listesi oluşturun veya listenizi güncelleyin, salgının evrimi ve ülkenizin hazırlığı hakkında düzenli bilgilendirme sağlayarak basın ile iyi ilişkiler içinde olun.
- q Basını, diğer iletişim kanalları ve kanaat önderlerini (influencer) belirleyin ve hedef kitlelere ulaşma potansiyellerini değerlendirin; hedef kitlenin güvendiği, tercih ettiği ve düzenli olarak kullandığı haberleşme ağlarını ve kanaat önderlerini kullanın. nCoV bağlamında, sağlık çalışanlarının kamuoyu endişeleri hakkında bilgi sahibi ve insanlara sağlık tavsiyesinde bulunma konusunda eğitilmiş olması son derece kritik öneme sahiptir.

Toplum katılımı

- q Asıl kitlelerin endişe, tuum ve inançlarını anlamak için yöntemler belirleyin.
- q Hedef kitleleri saptayın ve bilgi düzeyleri ve davranışları hakkında bilgi toplayın. (ör. kimlere güvendikleri, çoğunlukla nerelerden bilgi aldıkları, günlük alışkanlıkları, endişeleri).
- q Sosyal medya üzerinden iletişim kurun, erkenden dinleyicileri bilgilendirin ve tüm soruları cevaplayın.
- q Radyo programları üzerinden iletişim kurun, böylece insanlar arayıp soru sorabilirler.

2019 tipi yeni koronavirüse karşı (2019-nCoV) risk iletişimi ve toplum katılımı (RCCE) hazırlığı ve müdahalesi

- Q Toplum katılımına yardımcı olabilecek, toplumda söz sahibi kişileri (ör. topluluk liderleri, dini önderler, sağlık çalışanları, geleneksel hekimler, alternatif tıp doktorları) ve örgütleri (ör. kadın grupları, toplum sağlığı gönüllüleri, gençlik birlikleri, dini gruplar, dernekler, suççuğu, malarya, HIV için kurulmuş halk seferberlikleri) belirleyin.
- Q Engelli veya okuma yazma bilmeyen kişilerin özel olarak bilgilendirme ve katılım sağlama ihtiyaçlarını karşılamak için hazırlıklı olun.

Toplumsal algılara ve belirsizliklere değinme ve yanlış bilgilerin kontrolü

- Q Liderlerin, halkın sağlığını korumak için uygulanabilecek öneriler sunup, salgından etkilenmiş nüfusun endişe ve sorularını irdeleyip bu nüfus ile iletişim kurmasını sağlayarak; ilk nCoV vakası hakkında detaylı bilgi henüz edinilmemiş iken haberleşmeye hazırlıklı olun.
- Q Toplumsal algılara kulak vermek ve bunun yanı sıra söylenti ve yanlış bilgilerden haberdar olmak için bir sistem kurun (ör. basın ile sosyal medyayı izleyerek veya sağlık çalışanı ve yardım hatlarından geribildirim toplayarak). Gerekirse söylentiler ile yanlış bilgileri düzeltmek ve sık sorulan sorulara cevap vermek için sistemler kurun.
- Q Toplumdan gelen tüm soruları sistematik bir şekilde toplayıp yanıtlamak için uyguladığınız her adımda her zaman diyalog kurmayı aklınızda bulundurun.

Kapasite geliştirme

- Q nCoV hakkında bilinen ve bilinmeyenler, güncel plan ve prosedürler ile ek olarak bir RCCE müdahalesi için gerekli olan yerel hazırlıkların ne olduğu hakkında RCCE müdahale ekibi için hangi eğitimlere gerek duyulduğunu değerlendirin.

Bir veya Daha Fazla 2019-nCoV Vakası Tanımlanan Ülkeler İçin RCCE İlk Müdahale Kontrol Listesi

Hedefler

- q Henüz tamamlanmamış ise; yukarıdaki hazırlık kontrol listesindeki eylem adımlarını uyarlayın ve uygulayın.
- q Yanlış anlaşılmalara, yanlış bilgilendirmelere, söylentilere ve sık sorulan soruları ele alan, devamlı ve karşılıklı iletişim ve katılım yoluyla toplumda güven oluşturun ve devamını sağlayın.
- q Hastalıktan koruyucu tutum edinmeleri için insanları teşvik edin.
- q Beklentileri kontrol edin ve belirsizlikleri konuşun.
- q Müdahale ortakları arasında iş birliği sağlayın ve teşvik edin.
- q Etkilenen ve risk altında olan nüfusun ilk risk algısını değerlendirin.
- q Bilgi ve rehberlik sağlayın.

Eylem adımları

Risk iletişim sistemleri

- q Mevcut RCCE planını müdahaleye uyarlayın ve RCCE müdahale ekibini ve planını etkinleştirin.
- q Acil durum için belirlenen konuşmacıları etkinleştirin.
- q Haberleşme faaliyetleri ve ürünleri için zaman çizelgeleri hazırlayın.
- q Bilgilendirmeyi geciktiren ve etkilenmiş nüfusta kafa karışıklığı yaratan süreçleri belirleyerek RCCE müdahalesini takip edin.

İç koordinasyon ve ortakların koordinasyonu

- q RCCE faaliyetleri ile diğer müdahale kuruluşları ve ortaklarının koordinasyonunu sağlamak için standart işletim prosedürlerini etkinleştirin.
- q Ulusal, bölgesel ve yerel RCCE operasyonlarını birleştirin.
- q İç iletişim (her bir yanıt kuruluşu içinde ve arasında) ve dış iletişim (halka yönelik) için görevler tahsis edin.
- q Mesaj hazırlığı, tutarlılığı ve yayılımını koordine edin.

Kamu iletişimi

- q İlk nCoV vakasını erken duyurun, risk değerlendirmesi ve risk algı analizi sonrasında bilgileri güncelleyin.
- q Eksik olsa bile, alındığı anda bilgi verin ve bilgilerin hangi derecede şüpheli olduğunu açıkça izah edin (belirsizliğin kontrolü); halka düzenli iletişim kanalları üzerinden güncel bilgiler sunun (ör. yardım hatları, internet siteleri).
- q Halk sağlığı tavsiyeleri ile ilgili mesajlar da dahil olmak üzere mesajlar hazırlayın ve test edin.
- q Mesajların sektör ve kademeler içinde tutarlı olduğundan emin olun.
- q Hedef kitlelerin düzenli olarak kullandığı güvenilir ve etkili iletişim kanallarını kullanın
- q Özellikle sağlık çalışanları olmak üzere, halkın güvendiği kanaat önderleriyle etkileşimde bulunun, onları eğitin ve etkin kılın.

Toplum katılımı

- q Mevcut resmi ve gayriresmi bilgilerin ışığında hızlı bir risk algı analizi düzenleyin.
- q Koruyucu davranışların kavranmasında olası engelleri izleyin.
- q Kitleleri haberleşme yanıtı için ayırıştırın (ör. etkilenmiş insanlar, sağlık çalışanları, siyasi liderler, bağışçılar).
- q Materyalleri ilgili dile tercüme edin ve uygun okuma düzeylerine uyarlayın.
- q Anahtar bilgiler sunan ve internette paylaşılacak veya televizyonda yayınlanabilecek kısa multimedya mesajları geliştirin (ör. hastalığın etiyolojisini, semptomları ve yayılımını, kişinin kendini nasıl koruyabileceğini ve hasta kişinin ne yapması gerektiğini açıklayan).

Toplumsal algılara ve belirsizliklere değinme ve yanlış bilgilerin kontrolü

- q Bilinen ve bilinmeyenleri konuşun, bilgideki şüpheliliğin derecesini açıklayın.
- q Söylentileri izleme ve yanıtlama mekanizmasını devreye sokun ve hangi sorunların söylentilerin çıkmasına sebep olabileceğini kararlaştırın.
- q Kitleleri ve sosyal medyayı, yardım hatlarını, hastalardan alınan sağlık çalışanları hakkındaki geri bildirimler ile toplumdaki endişeleri izleyin ve uyarlanmış RCCE stratejisine devamlı olarak geri bildirimde bulunun.

Kapasite geliştirme

- q Tüm RCCE müdahale ekiplerine düzenli ve güncel kılavuzluk sağlayın..
- q Sevk personelini eğitin.
- q İhtiyaç durumunda lider, müdahale ekibi ve konuşmacıları RCCE rehberi üzerine eğitmeyi değerlendirin.

2019-nCoV Yayılımının Devam Ettiği Ülkeler İçin RCCE Kriz ve Kontrol Kontrol Listesi

Hedefler

- q Henüz tamamlanmamışsa; yukarıdaki hazırlık ve ilk müdahale kontrol listesindeki eylem adımlarını uyarlayın ve uygulayın.
- q Popülasyonu dinleyerek güven ortamını sağlayın ve risk iletişim planınızı insanların algılarına ve sorularına bağlı olarak düzenleyin.
- q Bireylerde, gruplarda ve topluluklarda direnci ve elastikiyeti güçlendirin ve teşvik edin.
- q Etkilenen nüfusun ihtiyaçlarına uyum sağlayacak bir müdahale için sürekli ve hızlı destek sağlandığından emin olun.
- q Sürecin değerlendirilebilmesi için süreci takip edin.

Eylem adımlarım

Risk iletişim sistemleri

- q Haberleşmeci ve iş birliği içinde bulunan uzman toplulukların dalgalanma kapasitelerini (bir sağlık sisteminin ani hasta akını durumuna uyum sağlayabilme yeteneği) güçlendirin.
- q İhtiyaç durumuna göre RCCE stratejilerini sürekli güncelleyin, geliştirin ve paylaşın.
 - o Sağlık tesislerinde, il ve devlet sağlık departmanlarında, sağlık hizmet üniteleri ve hastanelerde, transit noktalar ve diğer toplanma noktalarında; sistem ve personeller -risk iletişimi, sağlık eğitimi/tanıtımı ve sosyal bilim uzmanları gibi- aktif halde olmalıdır.
- q RCCE kampanyalarını izleyin.

İç koordinasyon ve ortakların koordinasyonu

- q Ortakların katılımını şu şekilde güçlendirin:
 - o tutarsız ve potansiyel olarak tartışmalı rehberlikten kaçınmak için bilgileri zamanında paylaşmak
 - o önemli sağlık mesajlarını yaymak için ilgili kanalları çeşitlendirmek
 - o iletişim materyallerini değişik şekillerde bağdaştırarak yeni kitleler kazanmak
 - o diğerlerinin finansal ve insan kaynaklarından yararlanmak
 - o materyalleri (örneğin basın açıklamaları, durum raporları, sağlık koruma kılavuzları) uygun şekilde ortaklaşa yayınlamak ve ortakların güçlü yönlerini ve erişim kapasitelerini kullanarak toplum katılım faaliyetlerinin kapsamını genişletmek .

Kamu İletişimi

- q Konuşmacıları; toplumda sahip oldukları güvene, iletilmesi gereken mesaja (örneğin siyasal vaat, teknik uzmanlık, sağlık koruması) ve/veya durumun ciddiyetine göre belirleyin.
- q Mesajların sektör ve kademeler içinde tutarlı olduğundan emin olun.
- q Bilgileri düzenli paylaşın (ideal olarak her gün aynı saatte).
- q Zorlu kararların ardındaki mantığın anlaşılması için liderliği ve müdahalelerdeki karar alma sürecini mesajlarda halk ile paylaşın.
- q Anahtar mesajları gösteren hikayeler, fotoğraflar ve videolar paylaşın.
- q Halkın nereden düzenli olarak güncel bilgi alacağını bilmesini sağlayın (örneğin internet siteleri, günlük basın toplantıları, yardım hatları).
- q Hedef kitlelerin kullandığı kanallar aracılığıyla düzenli, şeffaf haberleşme sağlayın.
- q Geleneksel basını, internet ve sosyal medyayı, yardım hatlarını ve SMS'leri yerinde kullanın.

Toplum katılımı

- q Endişelerini, tutumlarını, inançlarını ve sağlık kılavuzunu takip etmelerini engelleyen unsurları anlamak ve bunlara yanıt vermek için aşağıdakine benzer bir mekanizma yoluyla etkilenen kitlelerle karşılıklı iletişim sağlayın:
 - o çağrılarını cevaplayabilen ve sosyal medyada etkin tıp öğrencileri tarafından işletilen yardım hatları
 - o halkın telefonla bağlanıp soru sorabileceği ve bilgi alabileceği radyo programları
- q Etkilenenlerin sağlık kılavuzunu takip ettiklerinden emin olmak için onları izleyin ve koruyucu davranışlarda bulunmalarının önündeki engelleri belirleyin.
- q Etkilenen popülasyonlarla, özellikle ulaşılması zor kişilerle iletişim kurmak için güvenilir kanaat önderleri ve özellikle sağlık çalışanları ile etkileşime geçin.
- q Topluluklar ve acil durum müdahale ekibi arasında tutarlı geri bildirimler oluşturun ve acil durum müdahale ekiplerine, toplulukların sağlık koruma ihtiyaçlarını daha iyi karşılamaları için eyleme geçirilebilir rehberlik sağlayın.

Toplumsal algılara ve belirsizliklere değinme ve yanlış bilgilerin kontrolü

- q Düzenli bir geri bildirim mekanizması kurun ve sıkça sorulan sorular, yanlış anlaşılmalar ve yanlış bilgilendirmeleri; sağlık yardım hatları, sağlık çalışanları ve halk yoluyla yakalayın.
- q Geleneksel ve sosyal medya izlem sonuçlarının bu amaca yönelik oluşturulmuş bir ekip tarafından hızlı bir şekilde değerlendirilmesini sağlayın.
- q İnsanların algısını geribildirimleri üzerinden yakalamak için kanaat önderleri (influencer) ile görüşün.
- q Toplum algısı ve endişelerine göre bir rehber hazırlayın ve bu rehberi birçok bilgilendirme kanalında tekrar edin.

Kapasite geliştirme

- q Terimler sözlüğünün ve anlaşılır rehber mesajlarının müdahale ekibiyle paylaşıldığına emin olun.
- q Yeni metotlar ve kampanyalar açıklandıkça RCCE müdahale ekibinin yetenek eğitimlerini güncel tutun.
- q İhtiyaç durumunda lider, müdahale ekibi ve konuşmacıları RCCE rehberi üzerine eğitmeyi değerlendirin.

© World Health Organization 2020. Tüm hakları saklıdır.

Dünya Sağlık Örgütü bu geçici rehberi etkileyebilecek herhangi bir değişiklik için durumu yakından gözlemlemeye devam etmektedir. Herhangi bir etken değişirse WHO güncel bir rehber yayınlayacaktır. Diğer durumda bu geçici rehber yayın gününden 2 yıl sonra geçerliliğini yitirecektir.

COVID-19 Bilgi Seferberliği Projesi Mart - Nisan 2020

Proje Koordinatörü	Prof. Dr. Selma Karabey	İstanbul Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı
Proje Sekreteryası	Ali İhsan Nergiz Erva Nur Çınar	Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi
Akademik Editör Kurulu	Prof. Dr. Ayşe Mudun Dr. Öğr. Üyesi Hacer Nalbant Dr. Deniz Mardin, PhD	İstanbul Tıp Fakültesi, Nükleer Tıp Anabilim Dalı İstanbul Tıp Fakültesi, Tıp Eğitimi Anabilim Dalı
Destek Ekibi	Dr. Abdullah Uçar Dr. Muhammed Yusuf Özdemir Dr. Onur Küçükercdoğan	İstanbul Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı İstanbul Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı İstanbul Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı

Öğrenci Editör Kurulu

Ahmet Ferit Hoşnuter	İstanbul Tıp Fakültesi
Ali Egemen Köroğlu	Cerrahpaşa Tıp Fakültesi
Duygu Dönmezdemir	İstanbul Tıp Fakültesi
Haşim Deniz Toran	Cerrahpaşa Tıp Fakültesi
Hilmi Enes Şimşek	İstanbul Tıp Fakültesi
İhsan Selçuk Yurttaş	Gazi Üniversitesi Tıp Fak.
M. Nemire Sinanoğlu	Cerrahpaşa Tıp Fakültesi
Rumeysa Genç	Cerrahpaşa Tıp Fakültesi
Tuğba Nur Civriz	Cerrahpaşa Tıp Fakültesi

Tasarım Ekibi

Haşim Deniz Toran	Cerrahpaşa Tıp Fakültesi
Hilmi Enes Şimşek	İstanbul Tıp Fakültesi
M. Abdulkarim Lahmouni	Cerrahpaşa Tıp Fakültesi
Mahmut Taner Karagöl	İstanbul Tıp Fakültesi
Mehmet Reha Yılmaz	İstanbul Tıp Fakültesi
Muhammed Eray Yılmaz	İstanbul Tıp Fakültesi
Öykü Sinan Yıkıcı	İstanbul Tıp Fakültesi
Rahmetullah Özdemir	İstanbul Tıp Fakültesi

Çeviride Katkıda Bulunan Öğrenciler – İstanbul Tıp Fakültesi / Cerrahpaşa Tıp Fakültesi

Ahmet Ramazan Akur	Fatma Nur Kumaş	Mustafa Demir
Ata Bocnak	Feyyaz Hazar Yağmur	Mustafa Kaan Keleş
Aybike Denizmen	Fikret Gürel	Nurdan Sındıran
Aylin Canik	Furkan Keleş	Onur Özbeöz
Ayşe Nur Çoban	Halil Doğru	Öykü Sinan Yıkıcı
Berkay Akad Ülker	Hamza Tunahan Midilli	Öykü Topal
Berkay Aktaş	Hatice İzel Ayartepe	Rahmetullah Özdemir
Betül Ateş	Hilal Tatlı	Sanem Ergen
Beyza Nur Düzgün	Hüseyin Can Yılmaz	Selin Topcu
Bilgin Bayraktar	Ilgım Vardaloğlu	Sena Aydoğmuş
Büşra AKBAY	İrem Aktar	Sena Ecem Altun
Ceylan Fatma Ceylan	İrem Yaren Uysal	Serhat Karaağaç
Deniz Yoldan	Kardelen Çelikel	Sevcan Koç
Dilara Büber	M. Abdulkarim Lahmouni	Soner Kuyar
Dilara Üzüm	Mahmut Taner Karagöl	Sümeyra Bayraktar
Doğa Deniz Dikici	Mehmet Eray Atalay	Şükran Nur Şanlı
Doğa Tezel	Mehmet Reha Yılmaz	Talha Çiftçi
Elif Kaymaz	Melisa Demir	Tunahan Zengin
Eralp Ustaoglu	Melissa Kasapoğlu	Zeynep Atay
Erva Yurtbaş	Muhammed Eray Yılmaz	Zeynep Hilal Yıldız
Eylül Demirbaş	Murad Shahvaladli	Zeynep Küçükaydın
Fatih Zorbey Oktay	Murat Doğuş Çerikan	Mustafa Demir
Fatma İrem Kahramanoğlu	Murat Türker	